

Undervisa tillgängligt

Prorektors krönika – tankar kring breddad rekrytering och breddat deltagande

Ann-Sofi Rehnstam-Holm

(prorektor till och med 7 mars 2016)

Sverige anno 2016 präglas i hög grad av mångfald, en mångfald som också måste synas inom högre utbildning. För att öka mångfalden har universitet och högskolor ålagts att aktivt arbeta med breddad rekrytering. En ny paragraf infördes i högskolelagen 2001 (1 kap. 5 § högskolelagen 2001:1263) vilket innebar att högskolan blev skyldig att aktivt främja och bredda rekryteringen.

Men vad betyder egentligen breddad rekrytering och breddat deltagande? Breddad rekrytering innebär en ökad rekrytering av socialt och etniskt underrepresenterade grupper vid högskolan, men oftast används en utvidgad definition som innefattar breddat deltagande, ökad genomströmning samt anställningsbarhet. Breddad rekrytering och breddat deltagande syftar inte bara till att alla, oavsett etnisk och social bakgrund, kön eller funktionsnedsättning, ska kunna ha en rimlig möjlighet att bedriva högre studier, ett lika viktigt syfte är att samhället tar hand om alla begåvningar.

Vid Högskolan Kristianstad (HKR) har vi en rad olika aktiviteter som syftar att främja breddad rekrytering och deltagande. Dessa kan grovt delas in i rekryteringsåtgärder, mottagandeåtgärder och retentionsåtgärder. Rekryteringsåtgärder innefattar

bland annat arbete med informations- och rekryteringsmaterial, socialt mentorskap och prövning av reell kompetens. Mottagandeåtgärder består t.ex. av introduktionsdagar, medan retentionsåtgärder bland annat innefattar språk- och matematikverkstad, särskilt stöd till studenter med funktionsnedsättning, pedagogisk utveckling och utbildning för lärare, verksamhetsförlagd utbildning och studievägledning.

Men breddad rekrytering och framför allt breddat deltagande inom högre utbildning har också en inbyggd konflikt. Hur ska vi kunna ha ett breddat deltagande utan att det innebär att kvalitén på utbildningen påverkas? Högskolan är konstant utsatt för olika typer av granskningar där majoriteten syftar till att garantera kvalitet i utbildning och forskning. Begrepp som konkurrens, excellens, varumärke, ledande position, bäst i landet etc. kan, om de används fel, utgöra ett problem för breddat deltagande, lika möjligheter och utbildning för alla. I en intervju med riksdagens utbildningsutskotts ordförande Lena Hallengren (S) i mars 2015 framkom att politiker inte alltid ser denna ambivalens. Hon uttryckte sig på följande sätt: "Om vi inte kan bryta mönster i frågan om vilka som söker till högskolan och till olika utbildningar, är det en uppenbar risk att den bilden [av segregering på arbetsmarknaden] inte förändras. Det är också avgörande att satsa på kvaliteten, så att fler klarar sin utbildning" (<http://www.uka.se/nyheter/intervjuemedlenahal-lengrenutbildningsutskottetsordforande.5.724fd31114acd6e7ce961291.html>).

Här används alltså kvalitetsaspekten som en mått på hur många som klarar en utbildning, en definition som nog majoriteten av oss utbildare inte riktigt känner igen, för studenter kan ju mycket väl klara en utbildning om vi sänker våra kvalitetskrav.

Senare i intervjun säger Lena Hallengren:

”Jag menar att det inte finns någon motsättning mellan kvantitet och kvalitet – och det blir vår uppgift att bevisa det. Mycket visar att en breddad rekrytering och mer blandade studentgrupper ökar utbildningens kvalitet”.

Även här är vi kanske inte helt överens. Internationalisering och blandade studentgrupper och lärargrupper kan förvisso öka en utbildnings kvalitet så länge gruppen som helhet kan kommunicera på ett bra sätt. Men vad händer med kvalitén när studenterna inte förstår läraren och därför inte kan följa med p.g.a. språkproblem? Patricia Staaf har i sin licentiatavhandling tagit upp den dubbla utmaning som studenter som har svenska som andraspråk möter när de kommer till högskolan. De ska inte bara lära sig bemästra det akademiska professionspråket, de måste dessutom på egen hand utveckla sin svenska – och ofta även engelska – till den nivå som krävs av studerande vid en högskola. Inte minst har det av UKÄ drivna kvalitetsgranskningssystem som infördes 2001 och som just gått i graven inneburit en ökad medvetenhet om skriftspråkets betydelse vid bedömning av studenters prestationer. Allt tyder också i skrivande stund på att även det kommande kvalitetssystemet kommer att innebära granskning av studenternas prestationer. Klart är att högskolan får fler och fler studenter som har svenska som andraspråk (i realiteten kan en del egentligen ha det som både tredje och fjärdespråk) och vi måste därför fortsatt utveckla arbetet med språkstöd både centralt genom språkverkstäder, men också inom utbildningarnas ram.

Vilka är då de prioriteringar som måste göras i framtiden? Primärt behöver vi få en bättre bild av vilken studentpopulation vi redan har, både på övergripande nivå men också specifikt för varje programområde. Med en sådan information vet vi bättre hur vi ska rikta information till underrepresenterade grupper

vid rekrytering, men också hur vi på bästa sätt ska stötta studenterna när de startat sin utbildning. Vid högskolan har under det senaste året ett projekt med titeln "First Year Experience" genomförts. Projektet har varit ett första steg mot att få en högskoleövergripande bild av de behov studenter kan ha under deras första studieår.

Men vi behöver fortsätta med fler åtgärder. Exempel på sådana åtgärder är att ta fram mer information och ge fler kurser på engelska, se över om vi kan utveckla fler mentorskapsprogram, erbjuda fortbildningskurser inom högskolepedagogikens sfär med inriktning breddat deltagande samt fortsätta utvecklingen och kvalitetssäkringen av valideringssystem och analys av reell kompetens. Slutligen bör vi se till att vi får en mer systematiskt genomarbetad modell för uppföljning av de studenter vi antar till högskolan, så att vi på bästa sätt kan följa och stötta studenterna från att de antagits till att de tar ut sin examen.